

MANIFEST

**voor een nieuw, rechtvaardig
armoedebeleid
in Rotterdam vanaf 2018**

Samenwerkende ervaringsdeskundigen en organisaties tegen armoede

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Van isolement naar erbij horen	5
Van eenzijdige bejegening naar wederzijds vertrouwen	7
Van schulden naar schuldenvrijheid	9
Financieel	12
Bedreigingen	14
Conclusie	15
Bijlage 1: Relevante artikelen uit de grondwet	16
Bijlage 2: Ondersteunende organisaties	17
Bijlage 3: Lees ook	18

Inleiding

Dit manifest is gericht aan alle Rotterdammers, het gaat over onrechtvaardigheid, waar een op de vijf Rotterdammers het slachtoffer van is en waar een einde aan moet komen. Het gaat over mensen, die meestal buiten hun schuld om een niet te overbruggen achteruitgang hebben meegemaakt in welvaart en welzijn.

Veel organisaties hebben zich al aangesloten bij het initiatief om dit manifest voor een rechtvaardig armoedebeleid uit te brengen. Het manifest zelf is tot stand gekomen door de samenwerking van de bezoekers van drie voorbereidende discussiebijeenkomsten en een workshop over het manifest. In de discussiebijeenkomsten werd na de inbreng van deskundigen alle opmerkingen (soms hartenkreten) genoteerd. De 80,70 en 50 deelnemers van "armoede en geluk", "armoede feitelijk" en "Armoede, heden, verleden en toekomst" brachten 120 onderwerpen op tafel. Deze onderwerpen werden samengevat tot bijna 40 bespreekpunten voor de workshop en gerubriceerd op sociaal isolement, bejegening, schulden en overige aandachtspunten en vormen de kern van het manifest. Belangrijk daarbij is dat in de workshop de samenhang tussen de onderwerpen zijn besproken en van een prioriteit voorzien zijn. Elk van de 35 deelnemers aan de workshop heeft een bespreekpunt voor zijn of haar rekening genomen en uitgewerkt op overtuiging, verandering en realiteit.

Voor ongeveer 120.000 Rotterdammers op of onder de armoedegrens is de crisis nog lang niet voorbij. Velen van hen zijn in de afgelopen 10 jaren hun baan kwijtgeraakt, al dan niet in de WW gekomen en vervolgens in de bijstand beland. Hebben vaak daardoor ook interpersoonlijke problemen gekregen en hebben hun huis verloren. Inmiddels is de positie op de arbeidsmarkt, met name door het omzetten van vast werk naar flexibel werk zodanig verslechterd, dat ook een baan, of meerdere tegelijk, niet meer de garantie is om uit de problemen te komen.

We hebben als Nederlands ingezetene aanspraak op sociale zekerheid. In artikel 20 van de grondwet staat dat de bestaanszekerheid van de bevolking en de spreiding van welvaart voorwerp van zorg van de overheid is. Zij die niet in hun bestaan kunnen voorzien recht hebben op bijstand vanuit de overheid. Aan deze zorgtaak van de overheid, wordt al 30 jaar steeds minder aandacht besteed. Waar ooit het idee van een welvaartstaat was, is dat nu geërodeerd tot een "participatie staat", wat gelijk staat aan "zoek het zelf maar uit". Maar ook dat blijkt in de laatste jaren niet meer zo. In plaats dat armoede bestreden wordt, worden mensen, die van het recht op bijstand gebruikmaken, op allerlei manieren opgejaagd en naar de armoede toe gedreven.

Om te beginnen krijgen jongeren die recht op bijstand hebben de eerste weken geen uitkering. Dat is om te ontmoedigen bijstand aan te vragen. Dan zijn er allerlei regels, vastgelegd in de verschillende verordeningen van de verschillende gemeenten, die mensen in de bijstand onmogelijke taken opdragen. Over het algemeen zinloos, bijvoorbeeld om honderden sollicitatiebrieven te schrijven, waar meestal geen enkele uitnodiging uit voortvloeit. Ook om wekenlang zinloos werk te doen, zogenaamd om werkervaring op te doen, ook als je al 30 jaar aan het werk bent geweest, in welke functie dan ook. Daarbij komt het voortdurend moeten invullen van formulieren, die in een onbegrijpelijke ambtelijke taal zijn opgesteld. Met vragen die vaak niet op de persoonlijke situatie slaan. De menselijke maat is daarbij geheel zoek.

Elke overtreding van de verordening kan leiden tot het stempeltje "fraude". Er volgt dan een "maatregel". Deze maatregel kan leiden tot een korting van 30% of 100%, of eventueel gehele

stopzetting van de uitkering. Tegen deze zogenaamde fraude, is nagenoeg geen juridisch verweer mogelijk. Als was het maar dat de kosten van zo'n verweer, niet op te brengen zijn.

Uit allerlei onderzoeken is bekend, dat de gemeente Rotterdam het meest rigide armoedebeleid van ons land heeft. Gebaseerd op een fundamenteel wantrouwen naar de mensen toe, die gebruik maken van hun recht op bijstand. Het lijkt wel of mensen vervolgd moeten worden. Dat nieuwe armoedebeleid is door de grootste partij in de gemeenteraad vastgelegd en opgelegd aan de twee andere politieke partijen, die deel uitmaken van de coalitie. Dit rigide beleid is ook deel uit gaan maken van de opleiding en training van de ambtenaren belast met de uitvoering van de bijstand. Regelmatig blijkt daaruit een verschil van houding en bejegening ten aanzien van de uitkeringsgerechtigde tussen nieuwe ambtenaren en ambtenaren reeds langer in dienst van de gemeente Rotterdam.

Omdat de uitkeringen al tientallen jaren achterlopen bij de stijging van de cao-lonen en de stijging van de noodzakelijke vaste lasten, is voor velen de bijstand "te veel om dood te gaan en te weinig om van te leven". Dat betekent dat bij elke tegenvaller in het budget, de dreiging van schulden toeneemt. De Kredietbank Rotterdam (KBR) adviseert, een instelling van de overheid, begeleidt en ondersteunt u bij de aanpak van financiële problemen, om via schuldbemiddeling tot oplossing van schulden te komen. De schuldhulpverlening, tegenwoordig schulddienstverlening genoemd, heeft bijna onoverkomelijke barrières opgeworpen, alvorens men toegelaten wordt. Er moet vaak zeven maanden gerekend worden, wil men aan dienstverlening toekomen. Terwijl de wekelijkse berg aanmaningen van incassobureaus, beslagleggingen van gerechtsdeurwaarders en uitspraken van de kantonrechter blijven binnenvallen.

Alleen de uitvoering van het armoedebeleid is in 2015 via de Participatiewet overgedragen van de rijksoverheid aan de gemeenten. De hoogte van de uitkeringen berust nog bij de rijksoverheid. Beide overheden hebben zich apart en gezamenlijk te houden aan de grondwet. Dus ook aan het eerdergenoemde artikel 20. Het is aan elke bewuste burger van Nederland, om toe te zien dat de grondwet door de politiek gerespecteerd wordt. Eens in de vier jaar zijn er verkiezingen, voor de gemeenteraad, voor de provincie en voor de Tweede Kamer. Dat is het enige moment dat de burger als kiezer zich daarover kan uitspreken.

In Rotterdam is het armoedebeleid het onrechtvaardigst. Vanaf begin dit jaar is vanuit de Rotterdamse Sociale Alliantie samenwerking gezocht met andere organisaties, om die onrechtvaardigheid uit de wereld te helpen. Organisaties die hulp of opvang verlenen, of belangenbehartiging bij en bestrijding van armoede uitvoeren.

De gemeenteraadsverkiezingen komend jaar, in maart 2018, zijn het meest geschikte moment, om het armoedebeleid in ieder geval in Rotterdam weer in de pas te brengen met artikel 19 en 20 van de grondwet. Daartoe worden middels dit manifest zoveel mogelijk kiezers in Rotterdam opgeroepen om naar de stembus te gaan. Gesprekken met politieke partijen zullen uitwijzen welke partijen dit manifest ook willen ondersteunen.

Artikel 19: Bevordering van voldoende werkgelegenheid is voorwerp van zorg der overheid. De wet stelt regels omtrent de rechtspositie van hen die arbeid verrichten en omtrent hun bescherming daarbij, alsmede omtrent medezeggenschap. Het recht van iedere Nederlander op vrije keuze van arbeid wordt erkend, behoudens de beperkingen bij of krachtens de wet gesteld.

Artikel 20: De bestaanszekerheid der bevolking en spreiding van welvaart zijn voorwerp van zorg der overheid. De wet stelt regels omtrent de aanspraak op sociale zekerheid. Nederlanders hier te lande in dit bestaan kunnen voorzien bij wet te regelen recht op bijstand van overheidswege.

Van isolement naar erbij horen

Iedere burger heeft een plaats nodig in de maatschappij. Om in de maatschappij te kunnen functioneren is geld van groot belang.

Iedereen moet in de gelegenheid gesteld worden om deel uit te maken van de maatschappij (en het onderwijs)

Door geboorte verdient iedereen een rol en een plaats te hebben in de maatschappij. Om in de maatschappij te kunnen functioneren speelt geld een belangrijke factor. Hetzij vanuit een inkomen, vanuit een uitkering of misschien in de toekomst een basisinkomen. Zodra een mens financieel zonder zorgen is, kan hij samen met anderen een creatieve bijdrage leveren aan de maatschappij. Als hij daarbij in de gelegenheid gesteld wordt om kennis te verwerven en ervaringen op te doen, zal deze bijdrage aanzienlijk groeien.

De schouwburg is er ook voor arme kinderen

Het theater en andere vormen van cultuur kan een enorme verrijking zijn. Daartoe zal men van jongs af aan in de gelegenheid gesteld moeten worden, om daaraan deel te nemen, actief of passief. Ook voor volwassenen, die daar door geldgebrek weinig van gebruik hebben gemaakt.

Armoede zichtbaar maken

Door het leed dat samenhangt met armoede, zichtbaar te maken aan mensen, die wel goed rond kunnen komen, zal er een samenleving komen, waar welvaart en welzijn eerlijker verdeeld wordt. Mogelijkheden daartoe om een aanzet te geven ligt in buurtgroepen, het gebruik van de media en het contact met invloedrijke mensen. Uiteindelijk is het een stap voor stap benadering, die uiteindelijk zal slagen.

Hulp in en vanuit de buurt

De wij-samenleving met ontmoeting en respect

Er schuilt een groot geluk in eigen creativiteit. Door actief je kwaliteiten en je geslaagde keuzes aan anderen door te geven, kan je anderen motiveren. Voor problemen te signaleren en er hulp aan te verlenen, te beginnen bij buurtgenoten, kan er een "buurtcirkel" ontstaan.

Signaleren en hulp bij problemen van je buurtgenoten

Op buurtniveau dient armoede uit de anonimiteit gehaald te worden. Het is een noodzaak om elkaar daarin te ondersteunen in moeilijke periodes. Het is een plicht om dit respectvol en met zorgvuldigheid aan te pakken. Bestaand een nieuw te vormen samenwerkingsverbanden dienen daarin het voortouw te nemen in samenwerking met de door de overheid ingestelde wijkteams en vraagwijzers.

Adopteer een in Nederland wonende persoon of gezin in armoede

Veel mensen hebben de overtuiging dat men in een samenleving naar elkaar om moet zien. Deze overtuiging dient omgezet te worden in daden om de medemens te ondersteunen. Ook al is dat in veel gevallen een moeilijke zaak, het alleen maar erover praten en het ervan wegstijgen, verandert niets aan de vaak allesoverheersende problemen van armoede. Een mogelijkheid kan zijn dat mensen die het beter hebben, een gezin of persoon in armoede adopteert.

Werkende armen

Meer aandacht voor de werkende armen

Een democratie verplicht ons tot de mogelijkheid van deelname aan de maatschappij van iedereen. Ook onder werkenden is er veel armoede. Voor werkende armen zijn er te weinig voorzieningen en bevat bestaande regelgeving te veel uitzonderingen en de mogelijkheden die er zijn, zijn onbekend of ontoegankelijk.

Meer aandacht voor werk

Ook mensen die (arbeids)gehandicapt zijn hebben recht op werk. Zij hebben recht op een realistische en zorgvuldige benadering van hun beperkingen.

Veel vrijwilligerswerk, wat ooit betaalde banen zijn geweest, zal weer betaald moeten worden.

Werk bieden aan mensen met een scholingsachterstand

Elk mens moet perspectief hebben op inkomsten om zichzelf te onderhouden. Iedereen telt mee en mag meedoen. Ook jongeren, dan voelen ze dat ze in de praktijk heel hard nodig zijn, voor de bijdragen, die ze leveren.

Echte banen

Er is te veel flexwerk, waardoor velen nauwelijks rond kunnen komen, ook al vervult men twee of drie flexibele banen. Echte banen leveren meer opbrengst op door kennis en ervaring. Echte banen leveren meer koopkracht op, wat goed is voor de economie.

“Samen sterk voor gewoon goed werk.”

Les in lezen, schrijven, rekenen (in geld) en omgaan met computers voor iedereen

Voor de waardigheid en uit respect dient voor de basisvaardigheden geld vrij gemaakt te worden. Die basisvaardigheden bepalen voor een groot deel het geluk van mensen in Nederland. De kwaliteit van de lessen moet gegarandeerd zijn door goede opleidingen van de lesgevers.

Spookjongeren

Aandacht voor “spook jongeren” die buiten elke registratie vallen

Deze jongeren moeten ook kunnen studeren. Hiervoor moet extra aandacht komen. De straatwijsheid van deze jongeren zou een inspiratiebron moeten zijn voor onze volksvertegenwoordigers.

Van eenzijdige bejegening naar wederzijds vertrouwen

Voor een goede hulpverlening is wederzijds vertrouwen de belangrijkste voorwaarde. De laatste jaren is met name de bijstand, een domein geworden, waar wantrouwen vanuit de overheid overheerst. Met een afgeleide motivatie vanuit het politieke circuit, dat beweerd wordt dat een groot deel van de bevolking wantrouwen heeft over dat het bijstandsgeld wel op de goede plaats terecht komt. Of dit wantrouwen bestaat, daar zijn nooit goeie onderzoeken naar gedaan. Wel zijn er acties geweest om te onderzoeken naar onterechte bijstand. Daar kwam uit dat hooguit 6% van de bijstandsgerechtigden, geen recht had op een uitkering. Soortgelijk onderzoek van de landelijke ombudsman over uitkeringen door de UWV bleek het cijfer van 2% op te leveren.

Het vermeende wantrouwen onder de bevolking, gekoppeld aan de crisis en de daaruit volgende, voor bestrijding van de crisis onterechte, bezuinigingen heeft ervoor gezorgd, dat vanuit dit wantrouwen een beleid is ontwikkeld, dat gericht was op onevenwichtigheid, verharde onderlinge relaties, dreigingen en onterechte bejegeningen. Afgezien nog van de draconische maatregelen, bij het minste of geringste, om mensen hun terechte uitkering voor een deel of helemaal te ontnemen.

Mensen met een uitkering kregen daardoor het gevoel vervolgd te worden. De angst ging overheersen, om ook het kleine beetje geld kwijt te raken. Wat bepaald niet bevorderlijk was frank en vrij sollicitatiebrieven te schrijven en sollicitatiegesprekken te houden. Ondersteuning naar een baan, werd dwangmatig opgelegd, waarbij de aanwezige creativiteit, capaciteiten en ervaring, niet meer richtinggevend waren. De kans op een nieuwe toekomst wordt daarmee vernauwd.

Grote verschillen met bijstand in verschillende gemeentes

Er zijn altijd verschillen zijn geweest op stadsniveau. Na de decentralisatie, zijn er ook verschillen per stad gekomen. Het meest schrijnende voorbeeld daarvan is Rotterdam. Relatief het grootst aantal armen vindt men in Rotterdam. Het gaat hierbij om 18% Rotterdammers, die op of onder de armoedegrens moeten leven.

Eenvoudige en begrijpelijke formulieren met eenvoudige woorden, ook van schuldeisers

Elk mens heeft recht aangesproken te worden op een voor hem begrijpelijke wijze. Hier moeten instanties en organisaties op inspelen. Willen mensen hun eigen regie behouden. Ongeveer 15% van de bevolking beschikt over onvoldoende taalbeheersing, om de vaak ingewikkelde formulieren, met onbegrijpelijk jargon, te kunnen vatten. Bij het invoeren van formulieren, die via de computer ingevuld moeten worden, is geen rekening gehouden met de werkelijkheid, dat 20% van de bevolking, of geen computer heeft (of een verouderde) of onvoldoende kennis heeft van automatisering. Schuldeisers, incassobureaus en gerechtsdeurwaarders maken gebruik van een juridisch jargon, dat voor een niet jurist onbegrijpelijke taal inhoudt. Uitleg daarvan wordt niet gegeven.

Realistische benadering van mensen met een beperking

Er is een algemeen aanvaard basisprincipe, dat de waardigheid van mensen niet geschonden mag worden. Ook dienen mensen, met welke beperking dan ook, op een reële wijze benaderd te worden. Met respect en door het geloven van mensen zal de kracht die in elk mens schuilt opbloeien. Die kracht zal afnemen, met pijn in het hart, als mensen niet geloofd worden, onterecht beschuldigd worden van onwaarheid en met wantrouwen benaderd worden.

Arbeid

Ouderen boven 50 niet meer verplicht solliciteren

Leeftijdscriminatie op de arbeidsmarkt moet bestreden worden, met sancties. Slachtoffers daarvan, als zij geen baan kunnen vinden, moeten niet nog eens extra door de overheid gestraft worden, met verplicht solliciteren als men boven de 50 is. Er moet vertrouwen zijn in de eigen motivatie, kennis en ervaring om zelf, toch, opnieuw een baan te zoeken. Zonder zinloze, overbodige druk van de overheid.

Echte banen zijn gezonder en dus kostenbesparend

Geen verlies meer van arbeidsplaatsen door verplicht vrijwilligerswerk

Werken moet betaald worden, als er voor het werk een cao bestaat, met minimaal het cao-loon. En anders het minimumloon. Het “werken voor je uitkering” is een gevaarlijke ondermijning van de opbouw van het Loongebouw sinds de Tweede Wereldoorlog. Hiermee wordt de tweedeling binnen de maatschappij bevorderd en worden de maatschappelijke verhoudingen steeds schever.

Schuldhelp

Klantvriendelijkheid helpt mensen beter uit te schulden

Wij willen dat mensen in de knel zonder schroom en schaamte zich kunnen melden en een luisterend oor vinden en concreet geholpen worden om uit de vicieuze cirkel te komen

Oplossing wachttijden bij de schuldhelpverlening

Niemand wil langdurig in armoede en schulden leven. Rotterdammers die uiteindelijk om hulp vragen bij schulden, dienen direct geholpen te worden. Schuldenvrije Rotterdammers zijn gezonder en gelukkiger.

SoZaWe

Ook Sociale Zaken moet zijn gelijk bewijzen

Momenteel is het vrijwel onmogelijk voor een klant van sociale zaken (dienst werk en inkomen) om het gelijk te halen. Juist omdat de klant weinig inkomen heeft, bevindt de klant juridisch, in vergelijking met sociale zaken, zich in een ondergeschikte positie. Het is onterecht dat sociale zaken zo snel mensen opzadelt met het begrip fraude. Vandaar dat ook sociale zaken de verplichting heeft om zijn gelijk te bewijzen.

Sociale voorzieningen met duidelijke en simpele regelingen

Het politieke beslissingsproces staat ver af van de dagelijkse werkelijkheid en realiteit die mensen ondervinden. Er komen compromissen uit, die staan op duidelijke en simpele regelingen. Nu nog worden deze regelingen direct ingevoerd en alleen achteraf getoetst, door bijvoorbeeld de cliëntenraad, of problemen met de uitvoering reeds geschied zijn. Voor de invoering moet een panel van daartoe opgeleide ervaringsdeskundigen de regelingen op rechtvaardigheid, efficiency, taalgebruik en realiteitsgehalte toetsen.

Van schulden naar schuldenvrijheid

Schulden

Schulden vormen voor een steeds grotere groep mensen een blok aan het been. Met 24.000 klanten van de Rotterdamse Kredietbank, met gemiddeld € 46.000 schuld is het ook een maatschappelijk economische factor voor Rotterdam. Omdat de toeleiding tot de Kredietbank, door een uiterst ingewikkeld intakeproces verloopt, heeft dit tot gevolg dat er veel Rotterdammers zijn, die nooit aan een saneringsproces van schulden toekomen.

Overheid

Eind maken aan overheid als grootste schulden veroorzaker

De overheid met haar ingewikkelde wetgeving, regelingen en belastingen wordt gezien als grootste veroorzaker van schulden. De afstemming van de verschillende departementen van de landelijke overheid laat veel te wensen over. De overheid is er om zijn burgers te beschermen, niet om ze te bedreigen.

Schuldenindustrie

Aanmaningen incassobureaus pas na screening verzenden

Schulden grijpen diep in op de beleving van mensen. Des te langer een situatie van schulden voortduurt, des te moeilijker het wordt eruit te komen. Inmiddels worden bijna alle vorderingen die ontstaan door verschillende incassobureaus en gerechtsdeurwaarders op een geautomatiseerde manier behandeld. Terwijl veel problemen door juist aandacht en direct handelen niet tot een langdurige schuld hoeven te leiden. Achter bijna elke schuld zit een verhaal, door actie op menselijke maat en door overleg kunnen achterstanden ingehaald worden en schulden voorkomen.

Aanpak malafide deurwaarders

Malafide deurwaarders vergroten het schuldenprobleem alleen maar. Er moet intensiever screening en controle op deurwaarders plaatsvinden. Veel deurwaarders zijn hoofdzakelijk uit op meer winst en tonen in hun werkwijze geen compassie. De menselijke maat wordt vergeten.

Centraal incassobureau, naar Zweeds model

Elk mens heeft recht op een perspectief met een betere toekomst. Incassobureaus en deurwaarders zijn geprivatiseerd en hebben dus een winstoogmerk. Mensen in de schulden hebben te maken met meerdere incassobureaus en deurwaarders. Net zoals er een BKR is, dienen alle incasseringen door een centrale instelling afgehandeld te worden. Een eenduidige schuldenaanpak net zoals in Zweden, zal de schuldenproblematiek enorm doen afnemen.

Geen boeteregeling meer bij de zorgverzekering

Een boete bovenop de schuld helpt niemand uit de schulden. Het zorgt ervoor dat de schulden nog groter worden. De boeteregeling, zoals bij de zorgverzekering, dient direct afgeschaft te worden. Financieel zwakkeren en zieken raken hierdoor extra belast.

De handel in schulden

De handel in schulden brengen mensen onnodig verder in de problemen. Een schuld moet vanaf het ontstaan een maximale termijn krijgen van vijf jaar, zonder dat deze termijn ontdoken kan worden met een nieuwe aanmaning. Het opkopen van schulden moet verboden worden.

Woningen

Meer betaalbare woningen, wij geloven in huurverlaging, zeker voor de lagere inkomens

Binnen de sociale woningbouw mogen geen sociale woningen meer naar de verkoop worden gebracht. Woningen hebben na 50 jaar lang hun investering opgebracht. Na die 50 jaar mag er dus geen huurverhoging meer worden toegepast.

Direct reageren bij ontstaan huurschuld

Problematische schulden en schrijnende schulden vanuit huren kunnen voorkomen worden. Er moet tijdig gereageerd worden bij het ontstaan van huurschuld. Een huurschuld is een belangrijk signaal dat er ook andere schulden kunnen zijn, want vaak worden de vaste lasten voor de woning apart gehouden. Dit is het moment om tijdig ondersteuning te bieden, waarbij mogelijk een kleine probleemschuld opgelost kan worden. Preventie loont, ook hier!

Studie

Onderwijs gratis

Onderwijs is een recht voor iedereen, arm of rijk. Mensen mogen niet meer in de studieschuld komen. Jongeren en jongvolwassenen mogen niet meer uitgesloten worden door de kosten van studie en onderwijs.

Schaf de studieschulden af

Onderwijs is een middel en een hefboom voor iedereen, die deze kans kan benutten en niet alleen voor diegenen die het zich kunnen veroorloven. En nu is er een drempel opgeworpen is, waardoor ongelijkheid bevestigd wordt. Hierdoor wordt participatie in onze samenleving belemmerd wordt en talenten worden verspeeld. Onderwijs is een basisrecht en geen luxe.

Budget

Budgetteren onderdeel van het onderwijs

Budgetteren kan preventief werken en heeft zin. Dit moet een vak worden in de hoogste klas van de basisschool en in het gehele voortgezet onderwijs. Startpunt van budgetteren zou kunnen liggen in het beheren van zakgeld.

Voorlichting

Voorlichting en informatie over ontstaan van schulden

Ieder mens verdient de kansen en waardigheid, zoals vermeld in artikel een van onze grondwet. Dat grote ideaal blijft nog ver weg is zolang structuren van onze samenleving eenzijdig gericht blijven verrijking en economisch gewin. De landelijke overheid en de lokale overheid, apart maar vooral gezamenlijk dienen het beleid expliciet richten op schuldenverlichting, preventie en maatregelen die schulden actief tegengegaan. De beste voorlichting kan gedaan worden door een mix van ervaringsdeskundige en professionals. Door armen in preventieprogramma's te betrekken, creëer je een zinvolle en broodnodige werkgelegenheid.

Kopen op afbetaling inperken

Er zijn postorderbedrijven, die misbruik maken van onwetendheid bij consumenten, door ze met misleiding in de schulden te brengen. Kopen op afbetaling moet ingeperkt worden, gerelateerd aan de toename van maandelijkse lasten, het beschikbare budget en de reeds bestaande schulden.

Financieel

Uitkeringen fors omhoog

Vanaf de tachtiger jaren zijn de bijstandsuitkeringen en ook het minimumloon achtergebleven bij de cao-lonen en de prijsstijgingen. Dit gebeurt door periodes van het niet indexeren van de bijstand. Dit gaat al decennia zo en als er niets in het beleid verandert dan blijft dit doorgaan. De laatste tien jaar is duidelijk geworden dat de armoede toeneemt en steeds grotere groepen mensen treft, ook mensen met een baan met het minimumloon of er net boven.

De stichting “Niet voor Jezelf”, ooit pleitbezorger om 1% van het jaarinkomen af te staan aan arme mensen, heeft er het volgende over geschreven:

“Armoede is op de eerste plaats gebrek aan geld. Mensen die langere tijd moeten rondkomen van een minimuminkomen kunnen niet volwaardig aan de samenleving deelnemen. Daarvoor zijn de uitkeringen en de minimumlonen domweg te laag. De vaste lasten en de primaire levensbehoeften slokken zo'n groot deel van het geld op dat er nauwelijks vrij besteedbare ruimte over blijft.

Armoede staat soms op de politieke agenda en soms niet. Daardoor blijft het politieke beleid grotendeels steken in maatregelen om arme mensen te helpen. Armoede als probleem van individuele mensen. Maar het gaat in feite om een probleem van een samenleving die armoede laat voortbestaan.

Als we rechtvaardige verhoudingen in ons land willen, dan moeten die bereikt worden door een goed stelsel van sociale zekerheid, toegankelijke voorzieningen als gezondheidszorg en onderwijs, een rechtvaardig inkomensbeleid en een belastingheffing die de lasten eerlijk verdeelt. Een structurele aanpak dus. Armoedebestrijding mag niet overgelaten worden aan de goedgunstigheid van de rijken.

Nederland behoort tot de top 10 van rijkste landen. In 60 Nederlandse bedrijven ontvangen directeuren een salaris van meer dan 1 miljoen euro per jaar. De afgelopen 10 jaar is hun salaris elk jaar met 6 tot 30% gestegen. Van de inwoners in Nederland heeft 75% samen 11% van het vermogen. 1% van de inwoners heeft 25% van het vermogen. Ook in tijden van recessie stijgen de topinkomens enorm. De verdeling wordt elk jaar schever: de rijksten worden rijker, de rest wordt arm(er).”

Basisinkomen

Het basisinkomen komt steeds sterker in de belangstelling. Inmiddels hebben vier gemeenten in Nederland besloten een experiment met een basisinkomen te nemen. Ook in Rotterdam had een dergelijk experiment kunnen plaatsvinden, maar het beleid in Rotterdam bood daar geen ruimte toe.

Lees over het basisinkomen op de website van de Vereniging Basisinkomen: <https://basisinkomen.nl/> .

Een basisinkomen past uitstekend in een veranderende samenleving, met steeds meer automatisering en robotisering. In het kader van dit manifest is het duidelijk dat het invoeren van een basisinkomen voor iedereen in Nederland niet direct ingevoerd gaat worden. Aan de mensonwaardige toeneming van de armoede moet wel per direct een einde toegeroepen worden. Dit manifest levert daar een bijdrage aan.

In de jaren 90 is er wel een experiment gehouden in Rotterdam met productieheffing, waarbij belasting niet over lonen werd geheven, maar over omzet. Dat is vooral heel gunstig voor het scheppen van banen. Meer hierover in een oud artikel in de NRC:

<https://www.nrc.nl/nieuws/1993/12/21/copernicaanse-wending-7207709-a349066> .

Belastingen

Er is een groot onrecht tussen de arme mens, die geen verweer heeft tegen kortingen op zijn uitkering, vanwege financieel onvermogen en de grote bedrijven die zich bedienen van een groot leger “deskundigen”, met als specialiteit belastingontwijking en ontduiking. Waarbij de belastingdienst het onderspit moeten delven, vanwege een onderbezetting en ouderwetse systemen van automatisering.

Ook is het zo dat de grote internationale bedrijven afspraken kunnen maken om hun winstbelasting van 25% terug te brengen tot 5%.

Mensen die zich een positie hebben verworven om hun salaris naar eigen goed denken in te vullen moeten gedwongen worden om zich binnen de zogenaamde Balkenende norm te houden.

Onderzoek naar fraude zou zich vooral moeten richten op de rijksten.

Bedreigingen

Naast de problemen voortkomend uit sociaal isolement, bejegening, schulden en financiën wordt het klein beetje zekerheid dat een uitkering biedt, regelmatig bedreigd door nieuwe overheidsmaatregelen.

Zoals in 2015 de invoering van de kostendelersnorm. Waarbij ervan wordt uitgegaan dat als er meer personen boven de 21 jaar in een woning aanwezig zijn deze een korting opleveren voor degene die een bijstandsuitkering krijgt. Ook al hebben die andere personen geen inkomen of uitkering. Een uitzondering daarvoor wordt gemaakt voor studerende jongeren met studiefinanciering. Veel jongeren kunnen niet of nauwelijks in hun eigen inkomen voorzien, komen niet toe aan verdere scholen en zijn ook soms te trots om een uitkering aan te vragen, gezien de ervaringen van (meestal) de moeder. De kostendelersnorm vormt hierbij de grondslag voor een onverkwikkelijk familieconflict. Waar onderlinge steun positief voor beiden zou zijn, is het door de overheidsmaatregel dat nu onderlinge ruzies ontstaan.

Het Centraal Justitioneel Incasso Bureau heeft een beleid om mensen in gijzeling te nemen. Zij doen dat door mensen, met bijvoorbeeld achterstallige boetes, door de politie op te laten pakken en voor enkele dagen gevangen te zetten. Dat vindt vaak plaats in Flevoland. Als je geen geld hebt om te betalen, dan ga je er platzak heen met een schuld, maar kom je er ook weer platzak uit, zonder dat je schuld verminderd is. Het maakt in principe ook niet uit hoe oud je bent.

Kan je de in Nederland verplichte premie voor de basisziektekostenverzekering niet betalen, dan neemt het CAK na verloop van tijd de inning over, betaalt de basisverzekering aan de verzekeringsmaatschappij en legt schuldenaar een boete van 30% op en de zorgtoeslag wordt stopgezet. De schuld loopt hiermee alleen maar verder op. Het werkt contraproductief. Terwijl ook nog eens, voor de gezondheid noodzakelijke, extra verzekeringen worden stopgezet. Een steeds groter deel van de bevolking wordt de toenemende armoede hiermee geconfronteerd.

Scholen vragen aan ouders om een vrijwillige bijdrage, voor schoolreisjes en dergelijke. Maar zo vrijwillig is die bijdrage niet. Want enkele scholen schakelen incassobureaus in om die bijdrage te gaan innen. Gevolg is dat er grote ongelijkheid ontstaat, tussen kinderen van rijke ouders en arme ouders. Terwijl het binnen het onderwijsbudget vanuit de overheid opgelost moet worden.

De langdurigheidstoeslag is in Rotterdam afgeschaft, bepaalde vrijstellingen zijn afgeschaft of verminderd, ook de vrijstelling van de waterschappen. Dan zijn er plannen om het vakantiegeld bij de bijstand af te schaffen, terwijl er nu al vaak beslag op wordt gelegd. Al deze extraatjes worden in vrijwel alle gevallen besteed aan huisraad, dat nodig vervangen moet worden. Bijzondere bijstand wordt verder steeds meer alleen als lening verstrekt.

Het zijn dit soort bedreigingen, die mensen hopeloos en murw maken.

Conclusie

In dit manifest hebben de samenstellers, deelnemers en organisaties zich gericht op veranderingen, die zouden moeten plaatsvinden in Rotterdam. Zonder voorbij te gaan aan zaken die landelijk verbeterd zouden moeten worden om te komen tot een nieuw en rechtvaardig armoedebeleid. We hebben als onderbouwing van een verbeterd beleid grondwetsartikelen gebruikt. Zowel de landelijke als de plaatselijke politiek zijn daaraan gebonden. Het is niet de zaak van mensen in armoede om zich te verdiepen in de onderlinge verschillen tussen deze politieke organen.

Uitgaande van de status quo hebben we, uitgewerkt in de afsluitende workshop van de discussiebijeenkomsten, ongeveer 40 knelpunten geanalyseerd. En hebben in dit manifest aangegeven welke acties tot verandering door een nieuwe gemeenteraad in 2018 zou moeten worden geïnitieerd. En ook door de raad vastgelegd dienen te worden in nieuwe verordeningen.

Dit manifest is in de eerste plaats voor de bijna 120.000 inwoners van Rotterdam die met armoede te maken hebben. Ook voor de andere Rotterdammers met het hart op de goede plaats, waarbij het woord solidariteit nog niet vergeten is. Wij hopen met dit manifest ook Rotterdammers, die nauwelijks met armoede in contact komen, de ogen te openen voor de vaak hopeloze situaties waarin mensen met armoede en schulden, meestal buiten hun schuld, in terecht zijn gekomen.

Het is aan de politieke partijen om zich wel of niet achter dit manifest te scharen. Wij zullen kenbaar maken welke politieke partijen dat zijn. Dat doen wij op onze jaarlijkse bijeenkomst van de werelddag tegen de armoede, die gehouden wordt op 17 oktober, en wel voor het elfde achtereenvolgende jaar. En ook via acties in het najaar.

Indirect hopen wij daarmee ook de opkomst te bevorderen bij de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2018. Uiteraard verwachten wij daarna dat de politieke partijen met hun ondersteuning van het manifest, zich volledig zullen inzetten voor een beter en rechtvaardig armoedebeleid. Net zoals wij, de ervaringsdeskundigen en organisaties tegen armoede. Wij zijn ervan overtuigd, dat armoede geen natuurlijk verschijnsel is, maar in de coalitie tussen burgers en politici van deze stad, de problemen van armoede en schulden kunnen oplossen.

Laat Rotterdam het lichtend voorbeeld zijn!

Bijlage 1

Relevante artikelen uit de grondwet

Art. 19

1. Bevordering van voldoende werkgelegenheid is voorwerp van zorg der overheid.
2. De wet stelt regels omtrent de rechtspositie van hen die arbeid verrichten en omtrent hun bescherming daarbij, alsmede omtrent medezeggenschap.
3. Het recht van iedere Nederlander op vrije keuze van arbeid wordt erkend, behoudens de beperkingen bij of krachtens de wet gesteld.

Art. 20

1. De bestaanszekerheid der bevolking en spreiding van welvaart zijn voorwerp van zorg der overheid.
2. De wet stelt regels omtrent de aanspraken op sociale zekerheid.
3. Nederlanders hier te lande, die niet in het bestaan kunnen voorzien, hebben een bij de wet te regelen recht op bijstand van overheidswege.

Art. 21

De zorg van de overheid is gericht op de bewoonbaarheid van het land en de bescherming en verbetering van het leefmilieu.

Art. 22

1. De overheid treft maatregelen ter bevordering van de volksgezondheid.
2. Bevordering van voldoende woongelegenheid is voorwerp van zorg der overheid.
3. Zij schept voorwaarden voor maatschappelijke en culturele ontplooiing en voor vrijetijdsbesteding.

Art. 23

1. Het onderwijs is een voorwerp van de aanhoudende zorg der regering.

Bijlage 2

Organisaties die het manifest ondersteunen

Rotterdamse Sociale Alliantie

DonaDaria

Samen010

Pauluskerk Rotterdam

IDEM Rotterdam

Stichting SamSam

De Katrol

Formaat

EVA Zuid-Holland

Museu da Crise uit Amsterdam

Resto van Harte Rotterdam

Dave Binder

Bea Cox (Motto/Eenzaamheid)

Joany Muskiet

Samen tegen armoede (Vereniging van verschillende organisaties)

Stichting Expertisecentrum Armoede Rotterdam

Vereniging Belevingswereld

Stichting Image Productions

Aansluiten bij het manifest kan via: mail@rosarotterdam.nl

Bijlage 3: Lees ook

Naar een betere aanpak van schulden en armoede (VNG, Divosa, NVVK en MO groep)

<https://vng.nl/files/vng/20160405-schuldhulp-pamflet.pdf>

Hagepreek dominee Couvée

<https://lokaal.org/rotterdam-van-arm-naar-warm/>

Armoede en schulden in Rotterdam – Feitenkaart (IDEM Rotterdam)

<https://idemrotterdam.nl/wp-content/uploads/2016/12/Feitenkaart-armoede-en-schulden-in-Rotterdam-webversie.pdf>